

Αρχική σελίδα>Νομοθεσία και νομολογία>Εθνική νομοθεσία

Национално законодателство

Ισπανία

Настоящата страница предоставя информация относно правната система на Испания и общ преглед на правната уредба на държавата.

Източници на правото в Испания

Източниците на правото в Испания са определени в член 1 от Гражданския кодекс (*Código Civil*):

Правната уредба на Испания е съставена от закон, обичай и общите принципи на правото.

Разпоредби, противоречащи на други такива от по-висок ранг, са правно невалидни.

Обичаят се прилага при отсъствие на приложимо право, при условие че не противоречи на морала и на общественения ред, и е доказан в практиката.

Юридическите практики, надхвърлящи тълкуване на дадено волеизявление, са смятани за обичай.

Общите принципи на правото се прилагат при отсъствие на закон или обичай, без това да засяга мястото им в правната уредба.

Правните норми, съдържащи се в международни договори, не се прилагат пряко в Испания, докато не станат част от вътрешната правна уредба чрез цялостното им обнародване в Държавен вестник (*Boletín Oficial del Estado*).

Съдебната практиката допълва правната уредба с многократно утвърдена от Върховния съд (*Tribunal Supremo*) доктрина при тълкуване и приложение на закона, обичая и общите принципи на правото.

Съдиите и съдилищата, които се подчиняват единствено на Конституцията и на върховенството на закона, имат неотменното задължение да разрешават във всички случаи разглежданите от тях дела, като се придържат към установената система от източници за предоставяне на информация за въпросното решение.

Видове правни инструменти

Конституция: върховна правна норма в испанската държава, на която се подчиняват всички публични органи и граждани. Всички противоречащи на Конституцията разпоредби и актове са правно невалидни. Разделена е на две ясно разграничени по съдържанието си части: а) правна доктрина и б) органична част.

Международни договори: писмени споразумения, сключени между определени субекти на международното право, подчинено на това право. Те могат да се състоят от един или няколко взаимосвързани правни инструменти, независимо от тяхното наименование. След като бъдат подписани и официално публикувани в Испания, международните договори стават част от вътрешната правна уредба.

Автономни устави: основни институционални норми на Испания, приложими по отношение на отделните автономни общности и признати от Конституцията на Испания от 1978 г. Те са утвърдени с органичен закон. Уставите съдържат най-малко наименованието на автономната общност, териториалните ѝ очертания; наименованията, организационните структури и седалищата на автономните институции и възложените им правомощия. Автономните устави не са израз на суверенитет, нито представляват *конституция*, тъй като не произтичат от първичната учредителна власт (която не е била предоставена на териториите, които са станали автономни общности). Те по-скоро дължат своето съществуване на признаването им от държавата, като при никакви обстоятелства принципът на автономията не може да оспорва принципа на единството.

Закон: в Испания съществуват няколко вида закони.

Органични закони: отнасят се до упражняването на основните права и гражданските свободи, утвърждават автономните устави и правната уредба, уреждаща общия изборен режим, и други, предвидени в Конституцията.

Обикновени закони: уреждат въпроси, които не се регулират от органичните закони.

Законодателни постановления: закони разпоредби по определени въпроси, издадени от правителството по силата на делегираните му от парламента правомощия (*Cortes Generales*).

Законодателни укази: временни законодателни разпоредби, издадени от правителството в случай на извънредна и неотложна необходимост, които не засягат правната уредба на основните институции на държавата; правата, задълженията и свободите на гражданите, определени в раздел първи на Конституцията; правната уредба за управление на автономните общности или правната уредба, уреждаща общия изборен режим. Законодателните укази трябва да бъдат внесени за обсъждане и гласуване от целия Конгрес на депутатите (*Congreso de los Diputados*) в срок до тридесет дни от издаването им.

Подзаконовите нормативни актове: правни норми от общ характер, издадени от изпълнителната власт. По ранг в йерархията на нормите следват непосредствено след закона и обикновено го прилагат.

Обичаи: определя се като „съвкупност от норми, произтичащи от трайно като цяло повторение на еднообразни актове“. За да представлява колективен и непринуден стремеж, даден обичай трябва да е всеобхватен, постоянен, еднороден и дълготраен.

Общи принципи на правото: общи нормативни формулировки, които формално не са включени в правната уредба, но по подразбиране са част от нея, доколкото служат за основа на други обособени нормативни формулировки или включват абстрактно съдържанието на група такива. Служат за отстраняване на правни недостатъци или за тълкуване на правни норми.

Съдебна практика: съставена е от две решения — постановени от Върховния съд, или, ако се засягат някои въпроси, по отношение на които компетентността е ограничена до автономната общност, постановени от Висшия съд (*Tribunal Superior de Justicia*) на съответната автономна общност — които решения тълкуват нормата по един и същи начин. В случай че съдия или съд се отклонят от установената от Върховния съд доктрина, решението не се обезсилва автоматично, а служи като основание за касация. Върховният съд и Висшият съд в дадена автономна общност обаче могат винаги да се отклонят по основателни причини от утвърдената съдебна практика и да създадат нова съдебна практика по всяко време.

Йерархия на правните норми

Член 1.2 на Гражданския кодекс на Испания гласи, че „разпоредби, противоречащи на други разпоредби от по-висок ранг, са правно невалидни“.

Това предполага необходимостта от определяне на йерархия на нормите. С оглед на това Конституцията на Испания регулира взаимовръзката между отделните норми и начина, по който се отнасят помежду си, съобразно тяхната йерархия и компетенции.

Според Конституцията нормите в испанското право се подреждат по следния начин:

Конституция.

Международни договори.

Законодателство в следния ред: органични закони, обикновени закони и нормативни актове с ранг на закон (включително кралските законодателни укази и кралските законодателни постановления); между тях няма йерархия, а по-скоро различни процедури и области на приложение.

Нормативни актове, издадени от изпълнителната власт, със своя собствена йерархия според издалия ги орган (кралски укази, министерски заповеди и други).

Освен това се установява принцип на компетентност по отношение на нормативните актове, издадени от автономните общности чрез техните парламенти (укази на регионалното правителство, заповеди на регионалното управление и др.).

Съдиите и съдилищата не прилагат подзаконовни нормативни актове или други разпоредби, които противоречат на Конституцията, закона или принципа на йерархия на нормите.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Институционалната рамка в Испания се основава на принципа на разделението на властите, като законодателната власт се отдава на испанския парламент и на законодателните събрания на автономните общности в държавата.

Правителството притежава изпълнителната власт — както на държавно равнище, така и на равнището на всяка автономна общност, включително и регулаторната власт, като в определени случаи то упражнява и законодателната власт, делегирана му от парламента.

Местните органи не притежават законодателна, но притежават регулаторна власт, която по принцип се упражнява под формата на общински подзаконовни нормативни актове.

Законодателна инициатива се отдава на правителството, на Конгреса и Сената, на събранията на автономните общности и в определени случаи на гражданската инициатива.

Процес на вземане на решения

Международни договори: съществуват три механизма за одобряването им в зависимост от типа материя, регулирана от договора.

Първо, чрез органичен закон се дават правомощия за сключването на договори, прехвърлящи на международна организация или институция упражняването на произтичащи от Конституцията компетенции.

Второ, правителството може да изрази съгласието на държавата за спазването на правнообвързващите договори или споразумения, с предварително одобрение от страна на Парламента, в следните случаи: договори от политически характер; договори или споразумения от военен характер; договори или споразумения, засягащи териториалната цялост на държавата или основните права и задължения, постановени в Раздел първи; договори или споразумения, водещи до финансови задължения за данъчните органи; договори или споразумения, изискващи изменение или частична отмяна на даден закон или чието изпълнение изисква законодателни мерки.

И накрая, във всички останали случаи се изисква само незабавното уведомяване на Конгреса и на Сената за сключването на договора.

След като бъдат подписани и официално публикувани в Испания, международните договори стават част от вътрешната правна уредба.

Разпоредбите им могат да бъдат частично отменяни, изменяни или преустановявани само по предвидения в самите договори начин или според общите норми на международното право. За прекратяване на международните договори и споразумения се прилага същата процедура, която е предвидена за тяхното одобрение.

Законодателство:

Законопроектите се одобряват от Министерския съвет (*Consejo de Ministros*), който ги представя на Конгреса, заедно с изложение на мотивите за тяхното представяне и необходимия правен контекст, за да се произнесе последният по тях.

В случай на автономни общности законопроектите се одобряват от съответните министерски съвети и се представят при еднакви условия на законодателното събрание на въпросната автономна общност.

След като законопроектът на обикновен или органичен закон е одобрен от Конгреса, неговият председател го връчва незабавно на председателя на Сената, който го внася за обсъждане в Сената. В срок до два месеца от датата на получаване на законопроекта Сенатът може да наложи вето или да въведе изменения. Ветото трябва да бъде прието с абсолютно мнозинство.

Законопроектът не може да бъде представен на Краля за одобрение, докато Конгресът не ратифицира първоначалния законопроект (с абсолютно мнозинство в случай на вето; с обикновено мнозинство е достатъчно, ако са изминали два месеца от внасянето на законопроекта) или гласува измененията, като ги приеме или отхвърли с обикновено мнозинство. Двумесечният срок, с който разполага Сенатът, за да наложи вето или да измени законопроекти, се намалява до двадесет календарни дни за законопроектите, обявени за неотложни от правителството или от Конгреса. В срок от петнадесет дни след приемането от парламента на законите и представянето им на Краля той трябва да ги одобри, да ги обнародва и да разпреди публикуването им.

Органични закони: приемането, изменението или частичната отмяна на органичните закони изисква абсолютно мнозинство от Конгреса в заключително гласуване на законопроекта като цяло.

Подзаконовни нормативни актове: изготвянето на подзаконовите нормативни актове се извършва при спазване на следната процедура:

Инициативата се осъществява от компетентния отдел за създаване на политики чрез изготвяне на съответния проект, придружен от доклад за необходимостта от него и неговата навременност, както и от финансов доклад, съдържащ приблизителна оценка на съпътстващите го разходи. По време на изготвянето, освен докладите, становищата и задължителните предварителни разрешения, трябва да се поиска да се извършат всички проучвания и съгласувания, считани за необходими, за да се гарантира целесъобразността и законосъобразността на текста. Във всички случаи подзаконовите нормативни актове трябва да бъдат придружени от доклад за въздействието по отношение на равенството на половете в зависимост от вида мерки, които постановява.

Ако разпоредбата засяга законни права и интереси на гражданите, те могат да бъдат изслушани публично в разумен срок, не по-кратък от петнадесет работни дни. Следователно, ако характерът на разпоредбата го изисква, тя също така подлежи на обществено допитване в рамките на посочения по-горе срок.

Във всеки случай по проектите на подзаконовни нормативни актове трябва да се изготви доклад от Общия технически секретариат (*Secretaría General Técnica*), независимо от становището на Държавния съвет (*Consejo de Estado*) в предвидените от закона случаи.

Изисква се и предварителен доклад от публичните органи, ако е възможно подзаконовият нормативен акт да засегне разделението на компетентностите между държавата и автономните общности.

Влизането в сила на одобрени от правителството подзаконовни нормативни актове става след тяхното цялостно публикуване в Държавен вестник.

Бази данни с правна информация

Държавен вестник разполага с база данни, съдържаща цялостното законодателство, публикувано след 1960 г.

Безплатен ли е достъпът до базите данни?

Достъпът до тази база данни е безплатен.

Кратко описание на съдържанието

На уебсайта на Държавен вестник може да се направи справка с всички броеве, издадени след 1960 г.

Уебсайтът включва машина за търсене на законодателни актове и обяви, както и бази данни за конституционната съдебна практика (след 1980 г.), доклади и становища на държавната адвокатура (*Abogacía del Estado*) (след 1997 г.) и становища на Държавния съвет. Той също така включва **преразгледани версии**, съдържащи основните изменения в законодателството. И накрая, той предлага услуга за сигнализиране, обхващаща законодателни уведомления, публични съобщения и консултации с информация и документация.

Връзки по темата

[База данни на испанското законодателство](#)

Последна актуализация: 17/01/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия.

Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.